

VAN MANNENKRACHT TOT VROUWENPRACHT (5)

In deze **Lichamelijke Opvoeding** weer een aflevering uit de reeks geschiedkundige artikelen. Dit keer het vervolg over de opkomst van het boksen. Met name aandacht voor de man die het boksen in Nederland op de kaart heeft gezet: P.M.C. Toepoel. Door: J.Steendijk-Kuypers

P.M.C. TOEPOEL EN DE WERELD VAN DE PHYSICAL CULTURE

Toepoel werd in 1881 in Amsterdam geboren. De gymnastieklessen die hij op de HBS kreeg, boden hem te weinig; naar het voorbeeld van Eugen Sandow - die als *strongman* ook in Nederland een tournee had gemaakt - begon hij thuis met halters te oefenen. Maar met spierontwikkeling was hij evenmin tevreden. Hij wilde spierkracht combineren met snelheid, vaardigheid, lenigheid en zelfbeheersing en legde zich toen volledig toe op boksen.

Hoewel in Nederland openbare bokswedstrijden waren verboden, nam niettemin het aantal boksters toe. Ze trainden in atletenclubs, waar ook geworsteld werd en bij scherm- en atletiekverenigingen. Toen bij de Olympische Spelen van Stockholm (1912) de bokssport werd uitgesloten, ontstond er mede door de sterke lobby vanuit Amerika en Engeland een nieuw élan om boksen op de Spelen van Berlijn (1916) te plaatsen. Toepoel zag tijdig in dat voor een eventuele deelname van Nederlandse boksters er heel wat werk moest worden verzet. Hij stelde dat een bokser geen domme kracht was, maar een sporter die juist veel hersenwerk verricht en techniek, snelheid en kracht met inzicht weet te combineren; een bokser is vastberaden en is bereid een vast trainingsschema te volgen. Bovendien moet hij zich onthouden van gewoonten die zijn fysieke gesteldheid kunnen ondermijnen. In dit alles zal een toekomstig Olympisch kampioen moeten worden getraind.

Een belangrijk standpunt van Toepoel was dat hij een scheiding wenste van wedstrijdboxers en bokstrainers. Hij bokste zelf na de oprichting van de Nederlandsche Boksbond geen officiële wedstrijden meer, maar ging zich als leermeester toeleggen op trainingen. Moussault toonde daar alle begrip voor, Kingsley daarentegen daagde hem uit en verweet hem lafheid toen hij weigerde in de ring te stappen. Na oprichting van de boksbond ging Toepoel korte tijd naar Parijs om het Franse boksen te bestuderen; ook bezocht hij bekende instituten in Londen.

Terug in Nederland opende Toepoel in 1912 in Den Haag zijn *Modellschool voor Physical Culture*, school voor harmonische lichaamsontwikkeling en zelfverdediging. In tegenstelling tot boksscholen in Amsterdam, die op zolderetages of in achterafzaaltjes waren gehuisvest, vestigde Toepoel zijn instituut in de moderne nieuwe wijk van het Haagse Bezuidenhout in de Joh.

Camphuysstraat 197. Daarmee was hij verzekerd van het betere publiek. Langs journalistieke weg, door middel van demonstraties en met een instituut dat aan de moderne eisen van hygiëne en uitrusting voldeed zou hij in Nederland de lichaamscultuur gaan propageren. Hij werd medewerker/correspondent van het blad *Revue der Sporten* waarin hij verslag gaf van bokswedstrijden. Zo had hij ook de gelegenheid zijn eigen methode en zijn instituut voor het daglicht te brengen. In zijn verslag van de wedstrijd tussen de boksters Carpentier en Wells schreef hij lyrisch over de fysiognomie en lichaamsbouw van de atleten: de klassieke gelaatstrekken en hun fraaie postuur. Wells toonde de lange nek, afhangende schouders en smalle heupen die in Engeland als typisch voor het mannelijk schoon golden. Carpentier was evenredig gebouwd, de borst zwaar en de heupen goed ontwikkeld: een ideaal lichaam naar de Griekse opvatting. Dan volgde een bespreking van de technieken en gaf hij in de nabeschouwing een analyse van de

Leo Lauer: redacteur *Revue der Sporten*

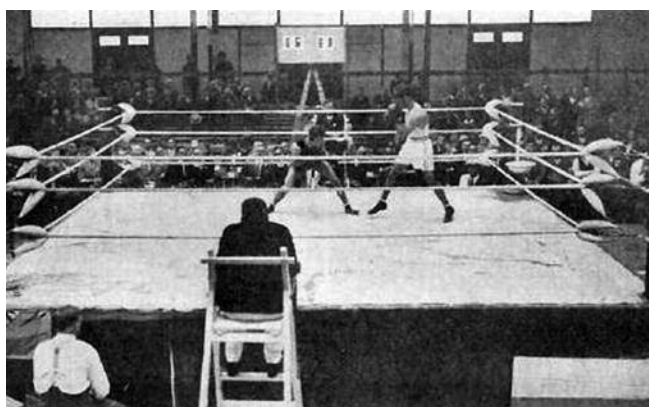
wedstrijd. De artikelen van Toepoel in *Revue der Sporten* handelden met name over het amateurboksen. Hij stelde voor om wedstrijden in stijlboxen te houden, maar de boksbond had geen interesse in het uitdelen van vriendschappelijke tikjes.

Een andere mogelijkheid tot publiceren bood hem de uitgever van de serie *Bibliotheek voor Sport en Spel* (De praktische bibliotheek, Baarn) waarin van hem verscheen: *Ju Jitsu* (1910), *Het boksen* (1912),

Physical Culture: lichaamsversterking; systeem zonder werktuig (1912), *Knotswwaaien en balstooten; twee uitstekende middelen ter verkrijging van grootere gezondheid en schoonere lichaamsvormen*(z.j.), en *Schoonheid en jeugd voor vrouwen* (z.j.).

Hoewel dit alles sterk doet denken aan de huidige fitnessbeweging, blijft zijn systeem binnen de lichaamscultuur; wel is ze een duidelijke voorloper van de bewegingscultuur die nu gaande is (zie Crum, in De Knop e.a.).

In 1931 verscheen zijn publicatie *Weerbaar, handleiding voor verscheidene verdedigingssystemen*, daarin legde hij de nadruk op de preventieve kracht die uitgaat van de ontwapenende

Halve finale Olympische Spelen 1928 Bep van Klaveren

zelfverzekerdheid in houding en gedrag; niet de krachtpatserij, maar uitstraling van zelfvertrouwen voorkomt geweldsdaan. Moussault bleef met Toepoel op goede voet; dames die geïnteresseerd waren in lichaamscultuur en zelfverdediging, verwees hij naar de *School voor Physical Culture* in Den Haag, waar ze op een deskundige begeleiding konden rekenen.

BOKSEN: TOCH EEN OLYMPISCHE SPORT

De invloed van een nationale sportbond is van het grootste belang bij het toelaten van de betreffende sport tot de Olympische Spelen en uiteraard werd er op de Spelen in St Louis (1904) en in Londen (1908) gebokst. Na WO I kwam de sport bij de Spelen van Parijs, Antwerpen en Amsterdam (1928) weer op het olympisch programma. In Amsterdam verliep dit niet geheel probleemloos omdat de organisatie zich inliet met officials die ook betrokken waren bij de inmiddels opgerichte Nederlandsche Organisatie van Beroepsboksers. Toepoel tipte de organisatie van de Spelen over een zekere invloed van deze professionals binnen de internationale federatie van boksmateurs, de FIBA. Hij wilde dat de amateurbepalingen van De Coubertin stipt werden nagekomen.

In *Revue der Sporten* werkte hij onder de titel *Hoe veroveren wij Olympische kransen?* de voorbereiding uit, en met het motto *Op naar Berlijn* (1916) beschreef hij tot in details de trainingen. Samengevat stelde Toepoel dat het noodzakelijk was deskundig opgeleide, gespecialiseerde sportdocenten aan te stellen. De Nederlandse Bond voor de Lichamelijke Opvoeding (1908) en het NOC (1912) moesten een systematisch trainingsschema opzetten, gerichte acquisitie onder de jongeren plegen en duidelijke wedstrijdsschema's hanteren. De relatie tussen sporter, trainer en medisch begeleider moest optimaal zijn en een onwankelbare eenheid vormen. Zijn suggestie voor de Olympische voorbe-

reiding bevatte ook een financieel overzicht met een kostenplaatje. Door de WO I gingen de Berlijnse spelen niet door, maar bij de voorbereidingen van de Amsterdamse Spelen van 1928 kregen de ideeën van Toepoel ongetwijfeld enige weerklank toen een team van zes boksers zich voor een week terugtrok binnen een trainingskamp in Edam. Het kamp werd door de Bond verzorgd. Sportjournalist M.J. Adriaan Engels, die de trainingen bezocht, concludeerde dat bij de jongens voldoende moed aanwezig was, maar dat ze nog tekort schoten in snelheid en techniek. Bep van Klaveren zette met zijn gouden medaille de kroon op het werk.

Wordt vervolgd

Standbeeld Bep van Klaveren in Rotterdam

